

תמונות אילוסטרציה

בשנה שעברה (2008) היו - עפ"י דיווחי משרד התמ"ת - 4 תאונות קטלניות בענף החקלאות. המוסד לבטיחות ולגיהות, במסגרת פרויקט הבטיחות בחקלאות, שבמימון קרן מנוף של המוסד לביטוח לאומי, פועל לקידום הבטיחות במשקים החקלאיים באמצעות מדריכי בטיחות בחקלאות

מאת אלכס אפשטיין

ארגון נושאי הבטיחות והטיפול בהם

המשק מחזיק באוגדן נהלים אשר באמצעותם מסדירים את ביצוע העבודות השונות והוא כולל גם היבטי בטיחות. הנהלים מהווים בסיס לשיחות בין ההנהלה לבין העובדים ולהדרכות בנושאי העבודה, המתקיימות מעת לעת. כמו כן מבצעים במקום הדרכות בטיחות שנתיות בנושאים כלליים ובהקשר לחומרי ההדברה. בעתיד הקרוב תתקיימנה הדרכות גם בנושאי

הדרכות לעובדים התאילנדים נעזרים באחד העובדים התאילנדים, השולט היטב בעברית, והוא מתרגם את הדברים לחבריו שאינם שולטים בעברית. במשק מעודדים את העובדים להתריע על תקלות ועל ציוד פגום.

לפני כשנתיים נשלח אחד מהעובדים הישראליים לקורס נאמני בטיחות. הקורס הזה נערך במסגרת הפעילויות להגברת המודעות לבטיחות ולגיהות בקרב העובדים, כחלק מפרויקט הבטיחות בחקלאות. אותו עובד מציין את התרומה הרבה שצמחה מהשתתפותו בקורס לקידום הבטיחות במשק מזרחי, במיוחד בנושאי הבטיחות והגיהות בעבודה עם חומרי ההדברה והמיכון.

במהלך השנים האחרונות, כך נמסר לנו, לא התרחשו במשק שום תאונות עבודה.

"מ"שק מזרחי" - מהמצטיינים בתחום הבטיחות בענפי החקלאות, עוסק בגידול פרחים לצרכים שונים. המשק ממוקם באזור השפלה והוא בבעלותם ובניהולם של **שולה ושמעון מזרחי**. במשק מועסקים במיגוון העבודות השונות הנדרשות כ-30 עובדים, רובם תאילנדים, וגם 5 עובדים ישראליים. העבודות כוללות את גידול הפרחים, קטיפה ואריזה לשיווק התוצרת לחו"ל - בדרך האוויר.

המשק מוסמך, מזה כ-7 שנים, לתקן ISO 9000 וכמובן - לתקני האיכות האירופאים של התוצרת החקלאית: EuroGap ו-EcoFresh, שבהם מחויבים לעמוד ספקי תוצרת חקלאית לשוק האירופאי המשותף. המשק זכה במקום השלישי, המכובד, לענף החקלאות בתחרות **פרס הבטיחות ע"ש יוספטל לשנת 2008**.

במשק מופעלות חממות לגידול הפרחים ובהן מתבצעות עבודות עיבוד קרקע וריסוסים, שבהן חשופים העובדים לסיכונים של כלים ממונעים - טרקטורים להפעלת מיכון חקלאי: מתחחות, מכסחות וכד', עגלות לשינוע, מכשירי ריסוס לחומרי הדברה, ולסיכוני החומרים המסוכנים המשמשים להדברה ולדישון.

במקום ישנם מחסנים כלליים, מחסן לחומרי הדברה ומיכל דלק לצורכי המשק (לתידלוק הכלים הממוכנים).

לעבוד בבט

בריאות העובדים

בנוגע לטיפול בבריאות העובדים - העובדים מתאילנד הגיעו, כפי שנמסר לנו, עם אישורי בריאות שהונפקו להם בתאילנד, לפני יציאתם לישראל. כאן עורכים להם בדיקות גם בשירותי הבריאות הציבוריים, כדי לוודא באופן שוטף שבריאותם נשמרת, גם בהקשר לפעילות

טרקטור של המשק, מצויד במסגרת בטיחות להגנת הנהג למקרה התהפכות

מיכל ריסוס רתום לטרקטור לצורך הפעלתו באמצעות PTO ממוגן

רמת ההקפדה על הבטיחות שם ראויה לציון מיוחד, גם בהשוואה למשקים רבים אחרים.

בית האריזה

כל הפרחים מיועדים לייצוא. האריזה נעשית באולם מרווח וממוזג.

העובדים בבית האריזה יושבים על כסאות מרופדים ומתכוונים, ברמת כסאות משרדיים, אשר מאפשרים התאמה מרבית למידות הגוף של כל עובד, ולישיבה נכונה מהיבטי הארגונומיה. בצמוד לבית האריזה ממוקם אולם קירור. דלתות אולם הקירור מצוידות בסגרים המאפשרים פתיחה מבפנים, למניעת לכידת עובד בתוכו. ליד אולם האריזה מותקנות מלתחות לשירות העובדים. בחדר המלתחות נמצאים ארונות אישיים. לפני כניסת העובד לעבודה בבית האריזה הוא עובר קודם דרך חדר המלתחות ולובש חלוק מתאים. ליד חדר המלתחות הוקם מטבחון להכנת שתייה וכד'.

כדי למנוע הדבקה של הפרחים המיועדים לשיווק במחלות ובמזיקים הותקן בכניסה לאולם האריזה מיתקן מיוחד לשטיפת המגפיים של אלה הנכנסים למקום מעבודות החוץ. קיים גם מיתקן עם סבון מיוחד לשטיפת הידיים והוא פועל ללא מגע יד.

למקרה של דליקה בבית האריזה - הוצבו במקומות שונים באולם מטפי כיבוי אש בהישג יד. לוח החשמל מצוי במיקום נגיש, כולל המפסק הראשי. השילוט על לוח החשמל כולל הוראות גם בשפה התאית. באולם מותקנים שלטים שונים, וביניהם שלטים בשפה התאית, לטובת העובדים התאילנדים.

לבטיחות כללית - מותקנות באולם ובחדר הקירור הצמוד דלתות חירום, על כל צרה שלא תבוא.

ציוד ומיתקנים

- המבנים במשק מתוכננים להגנה מפני הצטברות חום.
- כדי למנוע כניסת בעלי כנף למבנים הותקנה מתחת לגג העליון רשת קשיחה החוסמת כניסת עופות לחלל זה;

יחות במשק הקלאי

כ-4 שנים מקבלים בעלי המשק ייעוץ ומידע בטיחותי מהמדריכה **רות זרוקס**, מהמוסד לבטיחות ולגיהות (מחוז ת"א והמרכז).

בביקור שערכנו יחד במשק ובבית האריזה, התרשמנו מנושאים רבים המטופלים ומבוצעים תוך הקפדה נאותה על כללי הבטיחות והגיהות.

בעבודתם. הם מבטחים גם בביטוחי בריאות בחברות ביטוח שונות. עם זאת, במקרים שונים הם מטופלים בשיטות מסורתיות תאיות.

מדריך החקלאות הראשון במשק זה, מטעם המוסד לבטיחות ולגיהות במסגרת פרויקט הבטיחות בחקלאות, היה **אלי לרנר**. כיום ומזה

ריסוס נגד מזיקים בשטח פתוח. העובד מצויד בצמ"א הכולל חליפת מגן ומסיכה להגנת הנשימה

אבטחת וו גרירה באמצעות פין ביטחון

שילוט בנוגע לנוהלי הטיפול והשימוש המיועד במיוחד לעובדים התאילנדים

עגלה רב שימושית - לשינוע תוצרת ולהסעת עובדים. מדרגה על הדופן האחורית של מאפשרת עלייה נוחה אל מישטח העגלה

חדר ההלבשה והארוניות האיטיות של העובדים

דלתות עם מנגנון ליציאת חירום מבית האריזה

שילוט בשפה התאית על לוח החשמל

- עגלה נגרת משמשת להסעת עובדים וגם לשינוע מיטענים. על העגלה מותקנים ספסלים כדי לאפשר נסיעה בטוחה ונוחה לעובדים. הדלת האחורית של העגלה נפתחת כלפי מטה ועליה מותקנת מדרגה מתקפלת - המקלה על עליית העובדים אל מישטח העגלה. כיסוי ברזנט מעל העגלה מעניק מסתור מקרינת השמש; גרירת ציוד באמצעות ווי גרירה נעשית רק לאחר נעילת ההתקן באמצעות פין אבטחה. ובנוסף, כדי למנוע השתחררות מקרית של הכלי הרתום בעת הגרירה - הוא קשור לגורר גם ע"י שרשרת לגיבוי;
- בחצר המשק מותקן מיכל דלק (סולר) לצורך תדלוק הכלים החקלאיים. המיכל מוצב במאצרה למניעת נזילה של הדלק לסביבה. על המיכל שילוט לאזהרה מפני סכנות התלקחות ובקירבתו מצויים אמצעי כיבוי מתאימים;

- במקום מוצבים שלטים רבים בשפה המוכרת לעובדים (תאית) ובהם אזהרות, הנחיות ומידע בנושאים רלוונטיים;
- בעבודות עם טרקטורים - לעיבוד הקרקע וכיסוח - שיש בהן חשיפה לאבק וחשיפה לרעש, העובדים משתמשים במיגון נשימתי בפני אבק ובמגיני שמיעה למיגון מפני רעש המנועים והציוד;
- לא מסייעים עובדים על כנפי הטרקטור. האחראים דואגים לאכוף את הדרישה הזאת על העובדים באופן חד-משמעי;
- הטרקטורים המשמשים בעבודות המשק השונות מצוידים במסגרות בטיחות ("קשת התהפכות") להגנת המפעיל/הנהג;
- התקני ה-PTO (מעביר ההספק, גל הינע) של הטרקטורים מצוידים במיגון מעל לציר ועל הפרקים הקרדיניים המותקנים בקצות כל התקן;

מיתקן לרחיצת ידיים המאפשר הפעלה ללא מגע בידיים מזוהמות

מיתקן רחיצה למגפיים של הנכנסים לבית האריזה לאחר עבודה בשטח

עמדה לחירום - מקלחת חירום ומישטפת עיניים ליד מחסן החומ"ס

מחסן חומרי ההדברה (חומ"ס) - כולל מדפי מתכת ושילוט

מיכל הסולר לתדלוק כלי רכב חקלאיים בתוך מאצרה

אטומות ובמסיכה להגנת הנשימה הכוללת מסננים המונעים הגעת חלקיקים מהחומרים המסוכנים לאוויר הננשם ע"י העובד, למניעת פגיעות;

● "גליונות הבטיחות" של החומרים השונים המשמשים במשק מרוכזים במשרד המשק ומהווים בסיס להדרכות בבטיחות תקופתיות בנושא.

תכניות לשיפור בנושאי בטיחות

● בעתיד הקרוב מתכננים במשק מזרחי להעביר את מיכל הדלק ממקומו הנוכחי למיקום אחר, שיהיה במרחק מאזור הפעילות השוטפת, ויאפשר גם גישה נוחה של הכלים אליו;

● השנה מתוכננות להתקיים במקום הדרכות לכל העובדים בנושאי עזרה ראשונה וכיבוי אש. ■

● בשטח הפתוח בקירבת החממות מוחזקים חומרי דישון במיכלים משולטים בהתאם. המיכלים מוצבים בתוך מאצרות למניעת התפזרות חומרים לסביבה.

חומרים מסוכנים

● חומרי דישון והדברה המשמשים במשק מוחזקים במחסן נפרד ונעול. על המחסן המאוורר קבוע שילוט לאזהרה מפני סיכונים החומ"ס שבתוכו. בתוך המחסן מותקנים מדפי מתכת. אריזות החומרים השונים סגורות ומזוהות בסימון ברור עפ"י תכולתן;

● למקרי חירום כתוצאה מתקלה או התזה לא רצויה של החומרים - נמצאת סמוך למחסן "עמדת חירום" הכוללת מקלחת חירום ומישטפת עיניים;

● העובדים היוצאים לפעולות ריסוס בשטחי הגידול מוגנים בחליפה אטומה, בכפפות

מיכל חומרי דישון בשדה, בתוך מאצרה